

Вікторія МУЦЬКА

здобувачка освітньо-професійної програми

«Управління персоналом» ЗУНУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри
менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ

Ольга ДЯКІВ

ОСНОВНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Сучасні заклади вищої освіти функціонують у динамічному середовищі, яке вимагає постійного оновлення знань і навичок викладачів та адміністративного персоналу. Успішний професійний розвиток сприяє покращенню якості освіти, впровадженню інноваційних методик навчання та підвищенню ефективності управління закладом. Важливим аспектом є визначення факторів, що впливають на цей процес.

Професійний розвиток персоналу в освітніх закладах залежить від ряду ключових факторів. Ці фактори можуть бути як зовнішніми, так і внутрішніми, і вони безпосередньо впливають на ефективність розвитку викладачів, а також на якість навчального процесу.

Зовнішні фактори створюють як можливості, так і виклики для розвитку професійних компетенцій викладачів та адміністративного персоналу. Дослідження цих факторів допоможе визначити механізми адаптації освітніх установ до сучасних реалій.

Зовнішні фактори відіграють вирішальну роль у формуванні та розвитку професійної компетентності педагогів професійної освіти. Вони визначаються умовами, що існують поза особистістю педагога, але прямо чи опосередковано впливають на його професійне зростання.

Зовнішні фактори, такі як законодавче регулювання, тенденції в освіті, конкуренція, глобалізація, технологічні зміни та фінансування, грають важливу роль у професійному розвитку викладачів. Вони формують умови, які впливають на навчальний процес і якість освітніх послуг (див. табл. 1). Системний підхід до

врахування цих факторів є необхідним для забезпечення ефективності професійного розвитку викладачів та підвищення рівня освіти в цілому.

Таблиця 1

Зовнішні фактори

Фактор	Опис
Визначення стандартів	Державні нормативні акти, такі як Закон України «Про освіту», «Про вищу освіту» та інші документи, встановлюють вимоги до професійного розвитку працівників освіти, а також до підвищення кваліфікації викладачів
Тенденції в освіті	Розвиток новітніх освітніх методик, технологій та підходів, що включають дистанційне навчання та використання цифрових технологій, також значною мірою впливає на професійний розвиток. Коледж має враховувати ці тенденції та адаптувати викладачів до нових вимог, що з'являються в освітньому середовищі
Конкуренція на ринку праці	Зростаюча конкуренція серед освітніх установ, як в Україні, так і за її межами, стимулює навчальні заклади активно займатися розвитком професійних навичок викладачів, щоб вони могли забезпечувати високий рівень освітніх послуг і відповідати міжнародним стандартам. Конкуренція забезпечує мотивацію для викладачів вдосконалювати свої знання та впроваджувати нові методи викладання
Технологічні зміни	Постійний розвиток технологій, особливо в галузі комп'ютерних технологій і транспорту, вимагає від викладачів оновлення їхніх знань і вмінь, постійного підвищення кваліфікації, адаптацію навчальних програм до нових технологічних реалій, щоб студенти отримували актуальні знання та навички
Глобалізація в освіті	Глобалізація в освіті сприяє обміну досвідом та кращими практиками між навчальними закладами з різних країн. Викладачі мають можливість брати участь у міжнародних конференціях, семінарах та програмах обміну, що дозволяє їм впроваджувати нові підходи в освітній процес
Фінансування та ресурси	Доступність фінансування для професійного розвитку, зокрема грантів та субсидій від держави або міжнародних організацій, може суттєво вплинути на можливості викладачів для підвищення кваліфікації. Наявність фінансових ресурсів дозволяє організовувати тренінги, семінари та інші форми навчання
Взаємодія з освітніми спільнотами	Зовнішні фактори також сприяють формуванню співпраці між викладачами, освітніми установами та професійними спільнотами. Взаємодія з освітніми спільнотами дозволяє створювати мережі підтримки та обміну знаннями, що є важливим аспектом професійного розвитку

Примітка: адаптовано автором на основі [1-9]

Зовнішні фактори відіграють визначальну роль у професійному розвитку персоналу закладів вищої освіти. Державна політика встановлює законодавчу та фінансову базу для освітніх ініціатив; глобалізація відкриває можливості міжнародного обміну досвідом; технологічний прогрес стимулює впровадження інноваційних методів викладання, а ринок праці формує вимоги до рівня підготовки фахівців.

Професійний розвиток викладачів є основою для забезпечення високої якості освіти, що має прямий вплив на успіхи студентів та ефективність навчальних закладів. У процесі формування та вдосконалення педагогічної діяльності важливу роль відіграють внутрішні фактори, які визначають умови для розвитку викладачів. Мотивація персоналу, організаційна культура, керівництво та управління, доступ до ресурсів і впровадження інноваційних методів навчання створюють сприятливі умови для професійного росту педагогів. Розуміння цих факторів дозволяє закладам освіти ефективно впроваджувати стратегії розвитку, що в свою чергу сприяє підвищенню загальної якості освітнього процесу (див. Таблицю 2).

Таблиця 2

Внутрішні фактори

Фактор	Опис
Мотивація персоналу	Рівень зацікавленості викладачів у професійному зростанні є одним із важливих факторів. Мотивація може включати як внутрішнє прагнення до розвитку, так і зовнішні стимули, зокрема матеріальні (зарплата, премії) і нематеріальні (визнання, кар'єрний ріст)
Керівництво та управління	Підтримка з боку адміністрації закладу освіти відіграє ключову роль у забезпеченні професійного розвитку. Важливою є наявність ефективної системи управління розвитком персоналу, яка включає: планування та реалізацію програм підвищення кваліфікації; наставництво та менторські програми для молодих викладачів; організацію внутрішніх тренінгів та навчальних сесій; регулярні оцінки ефективності викладачів із подальшим наданням рекомендацій щодо їхнього професійного розвитку; підтримку ініціатив викладачів у впровадженні нових освітніх

	технологій та методик
Організаційна культура	В закладах освіти має бути сприятливе середовище, що підтримує командну роботу, відкритість до інновацій та обмін досвідом. Культура взаємодопомоги та співпраці між викладачами сприяє ефективнішому обміну знаннями та спільному професійному розвитку. Регулярні науково-методичні семінари, конференції та заходи з розвитку лідерських якостей можуть значно сприяти професійному зростанню персоналу
Ресурсна база	Наявність доступу до сучасної матеріально-технічної бази, включаючи лабораторії, комп'ютерне обладнання, освітні програми та інші ресурси, є важливою передумовою для професійного розвитку. Викладачі повинні мати можливість користуватися сучасними технологіями та інструментами для ефективного навчання студентів
Інноваційні підходи до навчання	Викладачі мають адаптуватися до нових методів навчання, що потребує додаткових знань і навичок. Активне впровадження інтерактивних методів викладання, таких як проектні роботи, групові завдання, симуляції, сприяє їхньому професійному зростанню

Примітка: адаптовано автором на основі [1-9]

Загалом, лише комплексне впровадження цих внутрішніх факторів дозволить навчальним закладам створити сприятливе середовище для постійного професійного розвитку викладачів, що є ключем до підвищення якості освіти.

Для успішного розвитку закладам освіти необхідно забезпечити баланс між зовнішніми та внутрішніми факторами та сприяти їхній гармонійній взаємодії.

Список використаних джерел

1. Безтелесна Л. І., Печенюк А.В. Управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників : монографія. Рівне : НУВГП, 2016. 198 с.
2. Мельник Н. Основні тенденції професійного розвитку педагогічних працівників Нової української школи». Нова педагогічна думка, т. 112, 4, с. 33–37, 2022. URL: <https://doi.org/10.37026/2520-6427-2022-112-4-33-37>

3. Професійний розвиток педагогічних і науково-педагогічних працівників в умовах відкритої освіти. [Сергеева Л.М., Муранова Н.П., Микитюк С.М. та ін.]: методичний посібник. Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2023. 218
4. Одарченко В. (2024). Концептуально-цільова підсистема структурно-функціональної моделі управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників комунального закладу вищої освіти. Освіта. Інноватика. Практика, 12(6), 107–114. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i6-016>.
5. Петренко Л. М., Романова Г. М., Пуховська Л. П., Султанова Л.Ю., Олешко П. С. (2021). Моделі неперервного професійного розвитку педагогічних та науково-педагогічних працівників у контексті відкритої освіти. Професійний розвиток фахівців в умовах цифровізації суспільства: сучасні тренди, 243-250
6. Теорія та практика управління професійним розвитком науковопедагогічних та педагогічних працівників в умовах трансформаційних змін в освіті : кол. моногр. / Є. Р. Чернишова, Л. М. Колосова, Н. В. Любченко, М. Е. Морозова ; за наук. ред. Є. Р. Чернишової. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 296 с
7. Шевчук С.С., Кулішов В.С. Дидактика професійної освіти: практикозорієнтований аспект: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2021. 212 с.
8. Терещенко К.В. Вплив організаційних чинників на рівень толерантності персоналу закладів освіти //Актуальні проблеми психології : збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. – 2016. – Т. I : Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія. – Випуск 44. – С. 16-20.
9. Самко А.М. Особистісно-професійний розвиток науково-педагогічних працівників ЗВО в умовах невизначеності. Неперервна педагогічна освіта XXI століття: зб. матеріалів XXI Міжнародних педагогічно-мистецьких читань пам'яті проф. О.П. Рудницької / [наук. ред.: Г.І. Сотська, М.П. Вовк]. Вип. 7 (19). К.: Талком, 2024. С. 82-84.